

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1187/2018
28.11.2019. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Слађане Накић Момировић, председника већа, Добриле Страјина и Марине Милановић, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Мирко Мркић, адвокат из ..., против тужене Народне банке Србије, Завода за израду новчаница и кованог новца – Топчидер са седиштем у Београду, ради поништаја решења, враћања на рад, исплате и уплате доприноса, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4143/16 од 04.10.2017. године, у седници одржаној 28.11.2019. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4143/16 од 04.10.2017. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 1413/14 од 02.09.2016. године, ставом првим изреке, одбијен је, као неоснован захтев тужиоца којим је тражио да се поништи, као незаконито решење о престанку радног односа Г број ... од 29.04.2014. године, донет од стране тужене. Ставом другим изреке, одбијен је, као неоснован, захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да тужиоца врати на рад на радно место ... у Погону за производњу картица, Центар за производњу и персонализацију, Завод за израду новчаница и кованог новца – Топчидер или да га распореди на одговарајуће послове који одговарају његовој стручној спреми, знању и способностима. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да тужиоцу на име накнаде штете због изгубљене зараде исплати 140.729,13 РСД и то најкасније до краја текућег месеца за претходни месец, за период од 01.05.2014. године па до дана испуњења обавезе из става два ове пресуде, са каматом по Закону о висини стопе затезне камате почев од доспелости сваког појединачног износа до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да за тужиоца изврши пријаву и уплати све порезе и доприносе за пензијско и инвалидско осигурање Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање, здравствено осигурање Републичком заводу за здравствено осигурање и осигурање за случај незапослености Националној служби за запошљавање за период од 01.05.2014. године до дана враћања на рад. Ставом петим изреке, обавезан је тужилац да туженој на име трошкова поступка плати 9.120,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 4143/16 од 04.10.2017. године, ставом првим изреке, одбијена је, као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда у ставу првом, делу става другог у одбијајућем делу захтева ради враћања тужиоца на рад код туженог, ставу трећем изреке, делу става четвртог изреке у одбијајућем делу тужбеног захтева ради уплате доприноса надлежним фондовима и ставу петом изреке. Ставом другим изреке, укинута је првостепена пресуда у делу става другог изреке у одбијајућем делу захтева ради распоређивања тужиоца на одговарајуће послове који одговарају стручној спреми, знању и способностима и делу става четвртог изреке у одбијајућем делу захтева ради уплате пореза за тужиоца од стране туженог и тужба тужиоца у том делу одбачена.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане одлуке на основу члана 408. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11, 87/18), Врховни касациони суд је утврдио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у радном односу код тужене на неодређено време почев од 2001. године. Након што је стекао звање дипломираног инжењера ..., тужилац је са туженом 30.05.2011. године закључио уговор о уређивању међусобних права, обавеза и одговорности, по ком уговору је био распоређен на радно место ... – погон штампе вредносних и заштићених папира – Дирекција вредносних и заштићених папира – Завод за израду новчаница и кованог новца – Топчидер, на неодређено време. Странке су 21.05.2012. године закључиле анекса I уговора о раду, по ком анексу је тужилац распоређен да обавља послове ... у Погону за производњу картица у Центру за производњу и персонализацију - Завода за израду новчаница и кованог новца – Топчидер. Анексом II уговора о раду од 06.09.2013. године тужилац је распоређен да обавља исте послове као из анекса I уговора о раду. Тужилац је 24.02.2014. године одбио налог руководиоца организационе јединице, без оправданог разлога, за похађање обуке за рад на машини за контролу квалитета картица PI 36000, чији је циљ био да се запослени стручно обуче за самосталан и безбедан рад на наведеној машини (уознавање са основама процеса, припрема машине према захтевима картица које се контролишу, упознавање са командама машине, подешавање машине за рад, контрола картица), која обука је трајала четири дана, у периоду од 25. до 28. фебруара 2014. године. Обука је била неопходна како би тужилац могао да врши процесну контролу квалитета производа, односно делова који се производе на машини, као и усклађеност са параметрима конкретног производног радног налога. Тужилац је у периоду од 08.01.2014. године до 31.01.2014. године учестало каснио на посао, неоправдано одсуствовао у току радног времена, раније одлазио са посла и користио је одмор у току дневног рада у трајању знатно дужем од 30 минута, не поштујући осмочасовно радно време односно радио је мање од осам сати дневно, што је утврђено увидом у електронску евиденцију о присуству запосленог на раду за назначени временски период. На наведене околности тужена је тужиоцу доставила упозорење на разлоге за отказ уговора о раду, на које упозорење се тужилац изјаснио 14.04.2014. године. Решењем тужене Г број ... од 29.04.2014. године, тужиоцу је отказан уговор о уређивању међусобних права, обавеза

и одговорности, због тога што је својом кривицом учинио повреду радне обавезе утврђене општим актом или уговором о раду и због тога што није поштовао радну дисциплину прописану актом послодавца, поступајући супротно одредбама члана 144. став 1. тачка 1. Правилника о раду у Народној банци Србије и тачке 24. подтачке 1. уговора о уређивању међусобних права, обавеза и одговорности, као и супротно одредбама члана 49. став 1. и 2. Закона о раду а у вези са чланом 19. и 22. Правилника о раду у Народној банци Србије и члану 4. Правилника о пословном понашању запослених у Народној банци Србије, тако што је 24.02.2014. године одбио налог руководиоца организационе јединице, без оправданог разлога за похађање обуке за рад на машини за контролу квалитета картица Р1 36000 и јер је истовремено неоправдано одбио да се стручно оспособљава и усавршава, као и због тога што је својом кривицом учинио повреду радне обавезе утврђене општим актом или уговором о раду, поступајући супротно члану 144. став 1. тачка 24. Правилника о раду у Народној банци Србије, тачке 24. подтачке 24. уговора о уређивању међусобних права, обавеза и одговорности, тачке 1, 16. и 20. Одлуке о распореду радног времена у Народној банци Србије и поступајући супротно члану 12, 13, 14, 17. и 21. Одлуке о унутрашњем реду у Заводу за израду новчаница и кованог новца – Топчидер, тако што је у периоду од 08. до 31. јануара 2014. године учестало каснио на посао, неоправдано одсуствовао у току радног времена и раније одлазио са посла, на раду проводио мање од осам часова дневно, користио одмор у току дневног рада у трајању знатно дужем од 30 минута, и јер је 03.12.2013. године неоправдано и без одобрења непосредног руководиоца напустио радно место у 14,42 часова, 48 минута пре истека радног времена, чиме су се испунили услови за отказ уговора о уређивању међусобних права, обавеза и одговорности од стране послодавца у складу са чланом 179. став 1. тач. 2. и 3. Закона о раду и чланом 141. Правилника о раду у Народној банци Србије.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, правилно су нижестепени судови применили материјално право када су одбили захтев тужиоца, као неоснован.

Чланом 179. став 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, број 24/05, 61/05, 54/09), прописано је да послодавац може запосленом да откаже уговор о раду ако за то постоји оправдани разлог који се односи на радну способност запосленог, његово понашање и потребе послодавца и то: ако запослени својом кривицом учини повреду радне обавезе утврђене општим актом или уговором о раду (тачка 2); ако запослени не поштује радну дисциплину прописану актом послодавца, односно ако је његово понашање такво да не може да настави рад код послодавца (тачка 3). Чланом 180. ставом 1. истог закона прописано је да је послодавац дужан да пре отказа уговора о раду у случају из члана 179. тачка 1-6 овог закона запосленог писаним путем упозори на постојање разлога за отказ уговора о раду и да му остави рок од најмање пет радних дана од дана достављања упозорења да се изјасни на наводе из упозорења, док је ставом 2. истог члана прописано да у упозорењу из става 1. овог члана послодавац је дужан да наведе основ за давање отказа, чињенице и доказе који указују на то да су се стекли услови за отказ и рок за давање одговора на упозорење.

Тачком 24. подтачком 24. уговора о уређивању међусобних права, обавеза и одговорности, који је закључен између странака, прописано је да повреде радних обавеза у смислу тачке 23. подтачке 1. овог уговора јесу неизвршавање или несавесно, неблаговремено или немарно извршавање послова или одбијање налога руководиоца организационе јединице без оправданог разлога и неоправдани изостанак са рада

најмање два узастопна радна дана, учестало кашњење, неоправдано одсуствовање у току радног времена или ранији одлазак са посла.

Чланом 4. став 1. Правилника о пословном понашању запослених код тужене прописано је да је запослени дужан да послове обавља стручно, користећи на најбољи начин своје знање и умеће, да познаје и прати области којима се бави, да примењује нова знања, као и да се стално стручно образује и усавршава. Чланом 22. став 1. истог правилника прописано је да је запослени дужан да својим радом и укупним понашањем доприноси развијању атмосфере, добре међусобне сарадње, колегијалности, добре професионалне комуникације и међусобног поштовања у Народној банци Србије.

Чланом 19. став 1. и 2. Правилника о раду тужене прописано је да је Народна банка Србије дужна да запосленом омогући образовање, стручно оспособљавање и усавршавање кад то захтевају потребе процеса рада и увођење новог начина организације рада у Народној банци Србије. Запослени је дужан да се у току рада образује, стручно оспособљава и усавршава у раду. Чланом 22. ставом 1. и 4. истог правилника прописано је да усавршавањем, у смислу овог правилника, сматра се обучавање, едукација запослених ради унапређења њихових знања, радних способности и вештина потребних за постизање бољег учинка на послу, као и ради побољшања њихових стручних способности – да би се остварили будући захтеви посла односно унапређење у послу. Ако запослени из неоправданих разлога одустане од започетог усавршавања или не испуни обавезе у вези са усавршавањем или не заврши у року – дужан је да Народној банци Србије врати укупан износ трошкова настао по том основу, који му је Народна банка Србије надокнадила – трошкови превоза, смештаја, стручне литературе, дневница и томе слично. Чланом 144. став 1. тачка 1. и 24. истог правилника прописано је да повреде радних обавеза у смислу члана 143. став 1. тачка 1. овог правилника јесу неизвршавање или несавесно, неблаговремено или немарно извршавање послова или одбијање налога руководиоца организационе једине без оправданог разлога као и неоправдани изостанак са рада најмање два узастопна радна дана, учестало кашњење, неоправдано одсуствовање у току радног времена или ранији одлазак са посла.

Чланом 14. став 1. Одлуке о унутрашњем реду код тужене, прописано је да документацију која прати улазак – излазак запослених – дозвола за улазак – излазак, осим доласка на посао пре почетка радног времена и одласка са посла по окончаном радном времену, одобрава директор организационе јединице Завода, односно запослени кога он одреди. Директор организационе јединице доставља вишем саветнику списак са именима и потписима запослених који могу да потпису дозволу из овог става. Чланом 17. исте одлуке прописано је да запослени и радници услужних предузећа при уласку – изласку из Завода пријављују се у систем евидентирања присутности на послу приношењем идентификационе картице електронском уређају за читавање. Чланом 21. став 1. исте одлуке прописано је да су сва лица задужена идентификационом картицом дужна да се при сваком уласку и сваком изласку из објекта, погона и других просторија Завода, које су под системом за контролу приступа, обавезно евидентирају на електронским уређајима приношењем идентификационе картице, уношењем нумеричке шифре или изврше верификацију на основу биометријских података – отисак прста, геометрија лица и шаке и предвиђених метода за идентификације базираних на персоналним карактеристикама.

Тачком 1. Одлуке о распореду радног времена код тужене прописано је да у Народној банци Србије радна недеља траје пет радних дана, радни дан осам часова, односно пуно радно време траје 40 часова у радној недељи. Тачком 16. исте одлуке прописано је да се запосленим у Заводу за израду новчаница и кованог новца – Топчидер почетак и завршетак радног дана у оквиру петодневне радне недеље утврђује на начин да конкретно у Центру за производњу и персонализацију, радни дан почиње у 6,30 часова, а завршава се у 14,30 часова. Тачком 20. исте одлуке прописано је да запослени који ради пуно осмочасовно радно време има право на одмор у току дневног рада у трајању од 30 минута.

Код утврђеног да је тужилац 24.02.2014. године, одбио налог руководиоца организационе јединице, без оправданог разлога, за похађање обуке за рад на машини за контролу квалитета картице РІ 36000, да је у периоду од 08.01.2014. године до 31.01.2014. године, учестало каснио на посао, неоправдано одсуствовао у току радног времена, да је користио одмор у току дневног рада у трајању знатно дужем од 30 минута и раније одлазио с посла, а што је све у супротности са чланом 144. став 1. тачка 24. Правилника о раду, тачком 24. подтачком 24. уговора о уређивању међусобних права, обавеза и одговорности, тачком 1, 16. и 20. Одлуке о распореду радног времена и у супротности са чланом 12, 13, 14, 17. и 21. Одлуке о унутрашњем реду код тужене, то је тужиоцу законито престао радни однос на основу члана 179. став 1. тачка 2. и 3. Закона о раду.

Неосновани су наводи ревизије којима се указује да општи акти тужене не предвиђају као разлог отказивања уговора о раду запосленом од стране послодавца, одбијање запосленог да похађа обуку и да стога није испуњен овај услов за отказ уговора о раду од стране тужене. Наводи су неосновани, јер је обавеза тужене, сходно напред цитираним одредбама Правилника о пословном понашању запослених код тужене и Правилника о раду тужене, да омогући запосленом образовање, стручно оспособљавање и усавршавање, кад то захтевају потребе процеса рада, а запослени је дужан да се у току рада образује, стручно оспособљава и усавршава у раду, ради постизања бољег учинка на послу, као и ради побољшања стручних способности, па с тим у вези и обавеза тужиоца, имајући у виду послове које је обављао, је била да похађа обуку коју је организовала тужена. Ово, јер је обука била организована за рад на машини за контролу квалитета картица РІ 36000, чији је циљ био да се тужилац стручно обучи за самосталан и безбедан рад на наведеној машини (уознавање са основама процеса, припрема машине према захтевима картица које се контролишу, упознавање са командама машине, подешавање машине за рад, контрола картица), а обука је била неопходна како би тужилац могао да врши процесну контролу квалитета производа, односно делова који се производе на машини, као и усклађеност са параметрима конкретног производног радног налога.

Осталим наводима ревизије се указује на погрешну оцену доказа, те тиме и на погрешно утврђено чињенично стање, што у поступку по ревизији није дозвољено на основу члана 407. став 2. ЗПП.

Тужена је у смислу члана 180. Закона о раду упозорила тужиоца на постојање разлога за отказ уговора о раду, чиме је поштована процедура давања отказа уговора о раду, па с обзиром да је отказ уговора о раду тужиоцу законит, тужилац нема право на накнаду штете у висини изгубљене зараде у смислу члана 191. став 2. истог закона.

Са напред наведених разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа - судија
Слађана Накић Момировић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић